Број 6 У Новом Саду, у суботу 10. јануара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Из Мађедоније.

Допис „Застави“.

Солун, 6. јануара.

Држање аустро-угарске дипломације.

Ових дана очекује се у Солуну долазак цивилних агената Русије и Аустро-Угарске: Демерика и Милера. Они треба да се крену из Цариграда сутра. У њих напаћено мађедонско становништво полаже велике наде, али се у главном не очекује много од њихове реформне акције, из простог разлога што држе да аустријска дипломација нема искрене, већ себичне намере. Она не жели, да се реформе изврше, само да би се дало маха новим нередима, те створио узрок за оружану интервенцију њену, као и за продирање ка Солуну.

Ко није слеп, то може видети по раду појединих аустро угарских конзула у Мађедонији и Старој Србији. Они непрестано бушкарају и путују по Мађедонији, час шурују са устаницима и комитама, час са Турцима. Турке драже против хришћана, ове против Турака. То је по старој девизи: »Divide et impera!«

Кад су сељаци пре неколико дана долазили аустро угарском конзулу у Битољу, г. Кралу, да се жале, како је помоћ, коју су добили од турских власти за подизање у устанку погорелих кућа, мала на, г. Крал им је одговорио овим значајним речима: — Идите кући и претрпите се само још који месец. Ми ћемо вас ако Бог да скорим ослободити и кад наша војска дође овамо, ми ћемо вам направити куће пет пута боље, но што сте имали!

Помоћ пострадалима.

Иначе је сад после устанка, стање у битољском вилајету врло тешко и очајно. Сиротиња, оскудица, болест на све стране. Сад је већ и званично утврђено, да је у битољском вилајету изгорело 108 села, која су са свим уништена. Све је ватра сравнила са земљом. Ужасна је слика видети ова попаљена села, у којима није остало ни једне читаве куће. Да би се голи народ колико-толико склонио од јаке зиме, саграђено је четир хиљаде дашчара, колиба од дасака, док Турци преко страних новина објављују да је подигнуто толико и толико хиљада „нових кућа“! Турци се још хвале, како се пострадалима и гладнима даје новчана помоћ да не умиру од глади; а знате ли колика је та помоћ? Једном за свагда 15 гроша (3 круне) за главу, и то само деци испод 15 година и старцима преко 60 година. Они између 15 и 60 година не добијају ништа, њима је дозвољено, да [illegible] здравље царево, — помру од глади! Док су Турци тако милостиви према гладним Србима, дотле је султан дао само за обнављање једне изгореле грчке цркве (у Крушеву) 4000 лира (96 000 круна.) Ово зато, што су они Грци турски шпијуни.

Опустошеним српским црквама у Козичину, Белици и Црешњеву султан није дао ништа.

Овај би народ овамо доиста поумирао од глади, да није било обилате помоћи са стране, из: Русије, Србије, Енглеске и нешто мало из Бугарске. Помоћ, коју су у новцу и стварима делиле у битољском вилајету изасланице „Кола Српских Сестара“, гђа М. Добра и гђца Н. Петровићева, била је обилата и утолила је многу глад. А помоћ коју је српска народна скупштина одредила у 500.000 динара, и која ће се ускоро делити, показаће Мађедонцима, да су им Срби права браћа. Из Србије је дошла велика количина брашна за пострадале.

И Руси су се богато одазвали са прилозима, само су погрешили, што су новац поверили бугарским [illegible]дакама, да га они деле народу, јер они и то употребљују као пропаганду против Срба. Прво деле новац само оним пострадалима, који припадају бугарској партији, а Србима не дају ништа Делећи помоћ они не казују да је та помоћ из Русије, већ да је из Бугарске. На тај начин прилози, које су Руси, Чеси, (којима су Мађедонци од срца захвални на митингу одржаном у Златном Прагу, а у корист Мађедонаца и Старо Србијанаца као и на говору Клофачеву) и остали Словени послали преко Софије, служе бугарској пропаганди против Срба, а Мађедонци и не знају, да су ти прилози од Руса и Чеха већ мисле да су од Бугара. Било је и таквих случајева, да су велике суме пригода из Русије, Бугари просто проневерили. Пример за то нам је бивши бугарски агент у Битољу, који је проневерио 10.000 рубаља, због чега је отпуштен.

За највећу је осуду поступак појединих Бугара са тим прилозима. Код енглеских и американских добротворних друштава већ су успели, да се помоћ дели само Бугарашима. Бугарски свештеници иду од куће до куће и наговарају Србе, да се одрекну Српства, јер Енглези и Американци Србима не дају брашно!

Признати се мора, да су Енглези и Американци учинили много за пострадале Мађедонце. У Кичеву је отворен стални филијал енглеског добротворног друштва, који дели помоћ у брашну, оделу и покривачима, тамошњем народу. У последње време деле и Србима а не само Бугарашима.

У Охриду су Енглези отворили две болнице, једну за рањенике, другу за болесну децу од дифтерије и великих богиња, које тамо ужасно косе подмладак.

У Крушеву има сталан филијал американског друштва, који сваки дан издаје помоћ у брашну, оделу, покривачима. Одређено је 40.000 ока брашна да се изда само у Крушеву. На сваког члана породице дају по оке брашна дневно.

Устанак.

И ако је зима настала, ипак се још по који пут чује пушка, а говори се о поновним спремама устаника, за нови устанак на пролеће. Чете се у мањим групама крећу и храбре и наговарају пострадали народ на нови устанак. Али не може се прећутати, да је држање тих чета спрам Срба непријатељско. Они не проносе Сарафовљеву девизу: „Мађедонија — Мађедонцима“, већ Мађедонију — Бугарској“. Многи држе, да ово последње жели и Сарафов, само се заклања за ону прву фразу, да би обманио Србе.

Многи устаници у солунском вилајету предали су се Турцима, нарочито у разлошком срезу.

У шумама око Бутимака, било је жестоке борбе између устаника и турске вој-

ПОДЛИСТАК.

О ОБРАЗОВАЊУ КАРАКТЕРА.

Професор на прашком универзитету др. Јосиф Дурђик написао је једну врло занимљиву књигу о карактеру из које вадимо одељак, који говори о улози породице и школе у образовању карактера код деце. Начела, која се ту истичу, вреди раширити у најшире слојеве, те их с тога и ми доносимо, не били се и српска породица њима користила. Дурђиков начин излагања тако је занимљив и разумљив, да ће ово и нестручњаци радо прочитати. Тај одељак, у преводу Срет. А. Поповића, гласи овако:

Ми смо још далеко од оног правог породичног васпитања, које се врши природно, загрејаног љубављу према целокупном, неограниченом дечјем свету и животу, с потребном пажњом наспрам индивидуалних особина дечјих. Тежимо за васпитањем, које милује децу онакву каква јесу, које не отуђује душу њихову од њихових интереса, које се приближује карактеру, схватајући његове саставне делове и развијајући их од њихова савршенства према њиховим опредељењима. Желимо домаће васпитање, коме би било подједнако драго и душа и тело детиње, које би било у стању да прихвати сву снагу његову и његових наклоности, те да их при васпитању крепи, одрава и упућује корисним правцем. Чекамо да разумно васпитање почне у вид узимати не само непосредне чиниоце васпитања, већ и чиниоце скривеније и удаљеније у околу друштвеном и свој култури, која нас окружује. Када се и на те ствари буде скренула пажња, онда ће се развити потпунији и јачи надзор у васпитању, које ће тада наћи свестраније и правилније потпоре. Па и о самоме смеру васпитном створиће се друкчије, скромније али зато и одређеније гледиште. Биће тада јасно, како да се деца васпитавају у разно доба узраста. Биће јасно под којим погодбама може васпитане напредовати, у коме би случају остало непотпуно и недовољно, и шта да се предузме, па да буде складно, целисходно и корисно. А када се буде боље појмило васпитање у опште, појмиће се боље и васпитање домаће и тада ће деца ући у свој рај. На тај начин развиће се са свим друкчији, бољи, савеснији и срећнији однос између родитеља и деце. Васпитање постаће озбиљан, тежак али мио посао. Оно ће бити онај прави благослов, који ће децу пратити у будућности.

Добро појмљеним и поправљеним васпитањем морају се изменити и карактери у породици. И дух, који ће се развити у породичном животу потоњих околења, пренеће се с благотворним утицајем у свеколики организам осталог друштва. Тиме се, дакле, означује унутрашња реформа. Па и наш друштвени живот вапије за својом унутрашњом реформом. Домаће је васпитање једно од моћних средстава за ту реформу.

Да пређемо на школу, која је други моћан чинилац и која породици стоји најближе.

Докле се породица брине о моралној основи васпитања, дотле школа брижљиво прикупља и у васпитање уноси умну и механичну страну.

Од колике је пак важности школа у том погледу, излишно је овде истицати и нарочито наглашавати.

Остављајући на страну важност школе у погледу одређеног, системског и правилног начина образовања деце, ми ћемо се овде часом уставити на другој доброј страни њезиној, чија вредност ни мало није мања од оне прве.

Походећи школу, дете ступа ту на неко земљиште јавности међу себи равне, учи се ослањати се на себе и мерити се са другима. То потврђује свакидашње искуство, да самоук или себе преценјује — бива нескроман, или се недоцењује — сувише се поништава, с тога, што није одмерио положај свој према другима. У школи ђак то чини непрестано и тим неосетно добива право гледиште на истинити живот. Од школе нема бољега места за рашчишћавање свакојаких предрасуда, које су се пређе усадиле код омладине с погледом на рад, богатство, положај, и томе сличне ствари. У школи су сва деца међу собом једнака, и тешко

ске. Устаници су разбијени. Исто су тако разбијене две чете код Балинца и Забурнова.

Једна чета је хтела прећи из Бугарске код Оглу Колиберали на турско земљиште, али је чету сузбила турска гранична стража.

Реформе.

Хилми паша се једнако бави реорганизацијом жандармерије и полиције. У жандармерију у битољском вилајету узето је за просте жандаре 540, а за полицијске чиновнике 25 хришћана или само 20% и ако хришћанског становништва у битољском вилајету има 65% а турског 35% а у реформама је прописано, да се жандарми постављају по пропорцији становништва. Ето тако Турци извршују реформе!

Но поред свег тог старања Хилми пашиног, убиства хришћана су на дневном реду. Нарочито су велика разбојништва баш по српским селима у охридском срезу, у Дримколу.

Турци из села Сопотског убили су на путу д а Србина сељака који су ишли да купе прилоге за један погорели манастир. Оваких убистава у славу реформама има безброј.

У Крушеву су учестала побољевања у турској војсци. Послати су лекари из Битоља, да прегледају болеснике. Констатовано је, да је масло и брашно, којим се војска храни, отровано.

Рад бугарског комитета.

Бугарски комитет једнако је непријатељски расположен спрам Срба. После убиства честитог шесетогодишњег старине, богаташа Србина Спире Џамбасовића у Прилепу, комитет је осудио на смрт српског свештеника Ставру Крстића из Подгорца, сина поп-Стојана Крстића, кога је дао убити бугарски владика Синесије Комитетске чете присиљавају Србе, да се одричу српског имена и да прелазе у Бугараше но без успеха. Комитет лије у Охриду прете Србима смрћу ако не изваде децу из српске школе Усљед тих претња, напустило је 30 српске деце у Охриду српску школу и уписало се у бугарску. Живот српских учитеља, свештеника и виђенијих Срба у опасности је. Овако се не ради на српско-бугарској слози?!!

Раздраженост Турака.

Турци су врло раздражени, јер се боје поновног устанка, а неће ни да чују за реформе. Говорило се о читавој завери, у којој су били умешани турски официри и хоџе, за покољ Хришћана у Битољу, али до тога није дошло. Но поред свег тога опасност није прошла. Турци су врло огорчени и држе скупове по џамијама, који су као нека врста демонстрација против реформама, а прете европској реформној комисији, да ће је постићи судбина Шчербине Росковског.

Но није опасност по све конзуле. Има их, за које сигурно веле, да их арнаутска пушка — не бије.*)

Србин.

*) И ако се овај извештај не слаже у свему са извештајима наших осталих дописника, које имамо у Турској, ми га ипак доносимо у целости. А то тим пре, што ми одавде нисмо у стању да контролишемо извештаје и што нам и овај долази од добра Србина и човека, коме су познате прилике. Пр. ур. „Заставе“.)

Нови Сад, 9. јануара.

Промена изборног закона. Био је и тај стручни одбор, кога је звао министар-председник Тиса, да се посаветује о промени изборног закона за угарски сабор.

Био је, али са врло скученим програмом. Министар је стручном одбору одмах рекао: „Нећу опште право гласања. Нећу тајно гласање. Нећу велике реформе. Нећу да чујем ваше мишљење о изборном праву, него само о овом: Како да се што боље изједначи цензус на основу којега неко постаје бирач. Јер данас рачунају негде урбаријалну сесију са 16 јутара, негде са 34 јутра. Негди је неко бирач кад плати 34 новчића, а негди тек кад плати 43 фор. 58½ новчића.

Друго, како да се поделе праведније срезови? Јер ми имамо срез који са 100 до 200 бирача бира посланика, а имамо срезова са 13 и 14 хиљада бирача.

Напослетку, да ли да се од сад гласа у свакој општини или у више општина или само у средишту сваког среза.“

Многи су чланови анкете говорили. И колико људи, толико је било мишљења. Ал све бадава. Кад се неће оно што је право, и кад се неће да буде једна кости ту је тешко наћи добар пут. Неки су хтели да може бити сваки бирач, који је ислужио војску, па ма колко плаћао порезе. Неки су хтели да буде бирач сваки који је свршио известан број школа, па ма колко платио порезе. Неки је хтео да се даде право да сваки радник буде бирач, који више година служи у једној фабрици, јер тај већ има неког вишег „качества“, трећи су питали: Зашто проширити само фабричким радницима право, а не и земљорадничким.

Смешни говори у XX. веку! Као да онај који је свршио неколико школа, одслужио војску, ил плаћа форинту два више порезе, мора бити поштен и паметан бирач. Ми смо видели где при изборима највише подлежу чиновници, лиферанти и други, нарочито при јавним изборима. Узети некоме бирачко право у држави, то значи делити грађане у два реда. У оне, који имају право да се мешају у државне послове, и оне, који гину, плаћају силну посредну порезу и — ћуте.

И значајно је, да се не нађе нико, да осуди сазив онакве анкете, са онаким програмом, какав је изнео министар-председник. Чак ни социјалисте, а било их је двоје.

Велики део говорника Карл Етвеш, В. Ишекуци и други, тражили су да се набаве бројеви о томе: Колико има међу народностима, који знају мађарски бар читати и писати, (неки су хтели и који знају говорити). Па да се онда узме право бирања онима, који то незнају.

Министар Тиса је изјавио, да се мора узети у рачун мађарско гледиште, (т. ј. да се Немађарима не да напред, а најмање да им се даде већина), али то се мађарско гледиште не може терати дотле, да се једнакост поништи. Значи, нешто се мора учинити против Немађара, али паметно, да не изгледа сасвим — татарски и да се баш не метне у закону изрично — неједнакост. С тим се свршила прва седница. Друга ће бити после неколико месеци, док се набаве потребни бројеви, т. ј. ако у опште буде.

За сад има тек нешто преко милијун бирача (1,039.942) а пре 10 година било их је 884.145. Види се, дакле, да бирачко право није иоле знатно проширено од кад је узакоњено, да је бирач и онај, који не плати уредно порезу и од кад је уведено куријално суђење. Јер се и становништво множило, те би и без оних промена имали данас овај број бирача. Има их 1 милијун, а требало би да их буде око 4 милијуна.

Ово је нездраво стање и оно не може дуго остати у XX. веку. О овој анкети говорили смо тек по новинарској дужности, а она је таква, да не би било вредно да ико на њу главе окрене.

Нови Сад, 9. јануара.

Босна и Херцеговина пред делегацијом. У прорачунском одбору аустријске делегације, држао је заједнички министар финансија и управник Босне и Херцеговине. свој програмни говор Из њега ћемо споменути ово, што је најглавније.

О финансијама рекао је, да је зајам, који је створен у интересу саобраћаја велики терет по земљу. Нарочито ће земља то осетити, године 1905. па 1907., кад буде буџет Босне и Херцеговине оптерећен са већом тражбином од 4 милиона 800 хиљада круна за интерес и амортизацију тога дуга Да ли ће земља моћи тај терет да сноси, на то може само толико одговорити, да се заноси надом својег претходника (Калаја), да ће се то дати остварити. Нарочито је потребна реформа непосредног пореза. Но како је десетак тако рећи срастао са својином поседа и економским радом, то се промена његова може извести само постепено. Први корак је већ и учињен, кад је у место природног десетка уведена одговарајућа свота у новцу. За сад спомиње толико само, да би згодно било узети просечан кључ од десет година од онога што поједини грађанин плаћа, па то утврдити као његов порез.

Подлога његовој влади је да све три вероисповести буду равноправне. Изгледа, да је дошло време, да се то и оствари утврђењем њихових автономија. Најживље је кретање у том правцу код православних који су и н јмногобројнији у земљи. Они су и за турско време имали автономну организацију. Последњих година је у томе раду дошло између световњака и свештенства до распре. На радост, у последње време, пошло је на боље. Државна власт се у то није мешала, да јој се не би шта пребацило. Између световњака и свештенства дошло је до споразума и створен је штатут. А створен је споразум и са државном власти у погледу начела организације. Сад има да се утврди текст штатута, са канонског гледишта да га одобри васелински патријарх а затим да га потврди и владар. У штатуту је тачно изведена организација управе православне цркве са поделом: на црквене општине и дијецезе, затим општа уређења за целу земљу. Затим је додао Бурјан како ће уређење православне црквене автономије имати утицаја и на муслимане па и католике, те ће и они тражити своје црквено уређење. Ништа не стоји на путу, да се и њима учини, што је учињено и православнима.

Хрватска и Славонија.

Кад је ушла у сабор Хрватске и Славоније Војна Крајина, опазио се покрет у народу, као неко одушевљење, јер је онда престала бојазан од Истока. Стање на Балкану осигурано а турске међе далеко одмакнуте од међа хабзбуршке царевине. Цар је Војној Крајини поклонио слободу и „утеловио је матери земљи“.

На банској столици седио је отац данашњег бана, гроф Ладислав Пејачевић, и са српске стране му се није чинило никакве сметње. Он је био потомак старе српске племићске породице. Преци су му били православни Срби, славили Митровдан а доселили су се из Пејачева у Македонији, и он, који је то своје порекло доказивао (кад се кандидовао за бугарског кнеза), показао је, да су све оне на-

---

ономе, ко би тамо био надувен и ко би истраживао нешто особито на основу вишег рода свог — посмевка би га или са свим излечила, или одагнала. Школа немилосрдно изједначује васколика тобожња првенства и јесте прва хранитељка демократских начела. Програм аристократског васпитања има потребну тачку, да се млади ученик не меша у школи међу осталу децу. У колико су аристократски кругови у некој земљи затегнутији, у толико савесније испуњавају тај захтев. Деца се уче код куће, а на јавним заводима само полажу испите. — Тако с једне стране утиче школа у изједначавању тобожних првенстава; ту опет с друге стране нема места, где би се дете боље научило да цени право, лично првенство, т. ј. даровитост и истрајност. Те две особине условљавају у школи степен вредности, — често се сиромашно дете, незнатна рода и колена, одликује међу свима, ужива њихово поштовање и показује им, како то треба да је и у животу. Тамо, дабогме, никад се не спаја успех с искреном тежњом; у томе је школа праведнија од живота. Човек је одређен за друштво, он је грађанско (»политично«) биће; школом се припрема за јавност, школа је средни прелазни члан између породице и општине, — не само ширењем знања, него и утицајем, кога има на развитак карактера.

де, које Срби полагаше у њега, биле претеране . .

После њега долази на владу гроф Куен Хедервари. Скоро од два деценија историја тих двеју покрајина, испуњена је јадом и чемером. Оно, што је за два века створила верска поцепаност, он је још већма заоштрио; бирократија, самовоља, неслушање и извртање закона, дошло је под њим до врхунца, и у таком стању предао је земљу свом наследнику, грофу Тодору Пејачевићу.

Под старим Пејачевићем било је неке српске странке у хрватско славонском сабору; у његовој, онда владиној страни, водио је главну реч др. Јозеф Франданашњи вођа непомирљиве хрватске опозиције или боље рећи, остатка разбијене војске пророка из Пазарпшта — Анте Старчевића.

Онда је постојао још и т. зв. центрум под водством грофова Драшковића. Нису се звали баш сви јавно, али су у души били „обзораши“: с њима су заједнички радили и у сабору гласали. Њих је као таких нестало и слика хрватско славонског сабора променула је свој облик. Све су особе ту — али друкчије намештене и друкчије изгледају: неко ускочио у опозицију, неко из опозиције у владину странку!

Нагодба, по којој Хрватсва и Славонија плаћа Угарској 56% својих прихода, још постоји. По тој нагодби су предати директно сви приходи од поште, телеграфа, жељезнице, лађа, па и оно мало домобранства Угарској, а тако исто и шуме и друге непокретности. Људи, на пр. Пливерић, Лука Марјановић итд. као чланови обзорашке странке која је нагодбу стварала, борише се против ње, сад су опет, као чланови владе устали у њезину одбрану; Франк, који се некад борио за ту нагодбу, устаје сад против ње и брани је, против једног Пливерића, али ипак признаје, да је Пливерић говорио као — патриота!!!

Њега, Франка, нападоше да је подмићен са 20 хиљада форината — брани га Иса Кршњави (у штампи)!

У земљи се приређују зборови и скупштине, све су са истим програмом и имају задатак, да докажу, да је народ незадовољан, да је једнодушан, један, политички хрватски народ. Циљ је тим зборовима чисто клерикална, „жупници“ предводе, народ се поводи, а главни јунак, организатор клерикалне струје, уредник пропагаторског католичког листа „Балкан“-а, баца копље у трње. Шандор Брешћенска, то брчно перо и дика „обзорашка“, полаже председничку част у обзорашком клубу јер чланови тога клуба неће уредно да долазе у седнице саборске, и ако су унапред знали, да он хоће да предложи помиловање за оне политичке сужње, који су допали тавнице баш због њих! И веле да хоће да положи и посланички мандат, јер неће да буде „камен претиканија“ здружењу обе „опорбе“!

Други један, Дрохобецки, који се сад као новопечени Хрват бави културном страном дизања Хрватства, у мало не остави своју нову домовину и не промену народност и по четврти пут: требао је отићи лањске године у Велики Варад за унијатског епископа — румунског!

Ето, то су ти људи, који воде главну реч. Слика саборског рада је грозна, рад му је још грознији. Многи су посланици на допусту, на допусту је и сам бан, а оно мало говора што се и држи, чисто су личне природе. Посланик посланика напада лично; доцније долазе одбране и то све људи плаћају тешким новцем. Народ се без обзира сели и расељава, не одушевљава га више ни отаџбина ни црква, ни гробови: живот је тежак, економска експлоатација са стране га страшно притискује, верска пропаганда бесни, а он јадник, нема крова да се сакрије, хлеба да се наједе честито, ни ватре да се згреје. У земљи се склапа све то мање бракова, број незаконите деце све више расте; порез се повећава без питања како ће се истерати. И још има људи, који хоће од Срба да створе народ „другог реда“, а има на жаллост и Срба, који то (вољно ил невољно) потпомажу.

То је могао створити и оставити за собом таки хаос — ссамо гроф Куен Хедервари!

Француска је развитлала своје калуђерице и калуђере. Ниједна их земља није примила, само — Ауустрија, Хрватска и Славонија!

Разне мисије (приддике, што их одржавају мисионари), однесу или бар покупе силан новац, оно новцаа што у земљи остане, умртви се, или се тај,, на рачун неког верског осећаја испрошенни новац, даје истом народу уз тежак интеерес!

Политичка деморалиизација и корупција у најгорем јеку, народ се расељава, иде чак преко мора, у Америку, а на његово место долази странац.

Чеси, национално јаки, Немци, Мађари — сви ти више нееће да су политички Хрвати. Скупштине ссе одржавају, доносе резолуције о стварањуу неке Велике Хрватске, хоће да похрвате и Србе — а своју подлогу су давно иззгубили: и још има несавесних људи, који лаковерни народ заводе и уљуљкују, а још има лаковерна народа, који у то веруује! Догађаји се развијају. Све је већ навалљано до на врх брега, само да се не почне ккотрљати натраг, јер кад снага попусти кооја га је догурала, онда терет хоће да сеа врати и да згњечи и оне који су га горее одгурали! Све је мало и ништаво што људи створе спрам онога, што природа ствара — а до сада је увек било и остало,, да је првом жртвом пао онај, који се против те силе подигао!

Ѡ.

Српски универзитет.

У програм прославе стогодишњице о слобођења Србије ушло је и подизање данашње Велике Школе београдске, на степен универзитета, као што то имају и остали културни народи. И досадања Велика Школа није ни у чему уступала многим страним универзитетима. Имала је и има професора европског гласа, а њезини ђаци, кад су ушли у народ, многи и многи радили су на просветном пољу, не само као одлични стручњаци него и као родољуби. Име једног Шанчића, Даничића, Нешића, Лозанића, Жујовића, Цвијића и многих, многих других, с поштовањем се спомињу по ученом свету. То су, не само учитељи него већином баш и ученици те Велике Школе. И та Велика Школа није само вршила међу Србима у Србији свој просветни задатак, него је образовала велики део интелигенције братској Црној Гори и Бугарској Пролазила је кроз многе неприлике, али се ипак одржала на својој правој научној висини, и сад ево, за стотину година од како пуче прва пушка за ослобођење, она је сведок, поред слободне државе, да Србија није спавала него да је радила и урадила много и за просвету: звекет оружја није сметао, да се у томе највишем просветном храму припаљује луч просвете. И тако је рад просветних раденика потпуно изједначен са радом осталих бораца за слободу и политичку самосталност Србије.

Идеју за оснивање велике школе створио је још Доситије. Зграду за Велику Школу дао је родољуб Миша Атанасијевић, а фонд за универзитет створио је Илија Милосављевић Коларац. Њих двојица, који почеше као скромни радници, доспеше до великог иметка, научише ценити науку и просвету и прегоше, да јој омогуће развој и осигурају опстанак.

На дан св. Саве треба да се свечано прогласи отварање универзитета. Згоднијега дана заиста нема у целој години, јер сви знамо, ко је био св. Сава. И тим је згоднији, јер су пре три века баш у Београду спаљене и сагорене мошти тог великог Србина. На месту згаришта диже се ето храм просвете а поред свега тога, треба да се удари камен темељац и згради Академије Наука. У тој згради биће, не само стан академијин, него ће се у њу сместити и Народна Библиотека, Музеј и Галерија Слика.

Пада нам на памет стара прича о лепој птици финику (фениксу), о којој се прича, како је — кад остари — сагоревала и из пепела јој је ускрсавала још лепша, но што је стара била . . . Тако, ето, дизаће се величанствени храмови српске просвете на месту, где јој сагоре оснивач: Дух светога Саве и његовог мудрог последника Доситија, дух добротвора Мише Анастасијевића и Илије Коларца, дух Карађорђев, Милошев и Михајилов, гледајући с висина на Србију, коју волеше и за коју се заложише, могу бити тога дана задовољни, јер бар један завјет Срби испунише!“

Универзитет данас још неће бити потпун. Неће бити у њему медицинске велике школе. Али, имајући на уму, да данас у Србији има леп број учених лекара светскога гласа, који су способни да заузму професорска места, надамо се, да ће се у што скоријем времену отклонити све сметње и неприлике које пречише отварање тог, тако рећи најважнијег дела универзитета, а надамо се, да ће наука и ту, као и по другим факултетима бити достојно заступљена. Тим ћемо радосније поздравити нови српски медицински факултет, јер ће у њему радити само — српски стручњаци. Колико је важна та грана науке, колико је лекарство важна установа, моћи ће тим боље напредовати, јер ће бити у рукама људи из народа, који у народу одрастише, познају му целу историју, етнографију, па и празноверицу (с којом медицина нарочито мора да рачуна). И када се и то оствари, онда неће бити више ни једне гране науке ни просвете, која се неће моћи чути ни научити на нашем лепом српском језику. Онда ће Србија моћи ведра чела гледати у будућност, а код своје куће имаће тврду залогу, да ће и у просвети моћи корачати са осталим просвећенијим народима!

Кад почне поред осталих грађанских врлина неговати и све гране просвете и уметности, онда више неће бити бојазни, да ће у њој пропасти заветна — српска мисао!

Политички преглед.

И опет бура у угарском сабору. Крај саборске седнице од четвртка био је врло бурав, а та бура избиће свом жестином у идућим седницама У почетку је говорио Имре Ураји против Тисине владе, за тим против Кошутове странке, што је положила оружје. За тим је Тиса устао да брани владу и Кошутову странку. Изнео је, да је заједнички војни министар говорио у аустријској делегацији само са војног гледишта и да је његова изјава била исправна. Због тога Раковски и пучка странка нису имали повода да приступе опструкцији. — Узноси Кошутову странку и надовезао је, како непомирљива опозиција неће постићи свој смер. Мирно ће чекати, док се опозиција не замори, а своју тактику променуће само онда, ако опструкција добије нове потпоре. Он хоће поново да успостави уставност у Угарској. Са левице су се захорили подсмешљиви усклици „Хлопи, Хлопа!“ — Тиса је завршио свој говор, како ће истрајати на своме путу. После Тисе је говорио Апоњијевац Ђула Шаги против војних предлога. Сад је дошао на ред да говори Павле Ковач, но како је било већ $^3/_4$3, тражио је да свој говор одложи до сутра. Саборски председник Перцел није хтео ни да се осврне на то, нашто је Седеркењи затражио реч по пословнику. Председник му не да реч, јер је Ковач почео већ свој говор Настаје велика гужва, а левица виче: „Ковач још није почео да говори — Седеркењи има права на реч!“ И Ленђел тражи реч по пословнику.

Приставше Тисине надају читаву халабуку. Опозиција не остаје дужна. Посред опште галаме, разабире се само толико, да председник Ленђела двапут опомиње на ред. Владина странка устаје, као да гласа о нечем. Опозиција види неко насиље и тражи разјашњења. Гроф Аладар Зичи тражи да говори о пословнику и председник му даје реч. Износи, како је

поступак председников незаконит. Нико није чуо о чему треба да се гласа, оно је дакле ништавно. Тиса брани поступак председников. Овај износи, да је сабор гласао о томе, да се Ленђел због непокорности изда имунитетском одбору. — Седеркењи износи, како ће овај незаконити чин расветлити сутра у сабору. Ленђел устаје и показује, како му је већ уручен позив за седницу имунитетског одбора, која ће бити сутра пре подне, и ако још није закључак сабора оверовљен. — Настаје на то ужасна галама, Угрон разлаже, како се закључци сабора без оверовљења не могу извршити. Опозиција виче. Седница је закључена у четири сата.

Духови су врло узрујани. Многи у владиној странци осуђују овај поступак председништва. Опште је уверење, да ће опструкција сад тек појачана, избити свом жестином. Мисли се, да ће влада, односно председништво саборско „изгладити“ свој поступак, јер иначе да бура неће ни престајати.

Са далеког Истока. Најновије вести јављају само о ратним спремама. Јапански посланик у Лондону изјавио је, да је стање, што се тиче Јапана непромењено. Јапан чека на одговор Русије. — Из Берлина јављају, како се тамо дознало, да ће Русија у одговору свом поднети Јапану нове предлоге, тако, да ће преговори трајати дуже времена.

Вести из места и са стране.

Свечана седница књижевног одељења „Матице Српске“,

држаће се као и увек до сада на дан св. Саве. У седници говориће члан др. Стеван Павловић, у спомен и славу преминулог члана **д-ра Теодора Мандића.** Састанак у 4 часа по подне у дворани „Матице Српске“. Седница је јавна.

Угарски Румуни се крећу.

Сва је прилика да ће се Румуни, чим дођу избори упустити у изборну борбу и истаћи, гдегод могу своје народносне кандидате. „Трибуна“ је оптужена због чланка, који истиче како Румуни могу добити, према свом броју до 50 народносних посланика и како треба са другим народностима да се сложе. Државно одветништво назире у томе кажњиво дело.

Признање јавности пакрачкој препарандији.

Како дознајемо из Пакраца, питање јавности тамошње српске учитељске школе, о којем се између Школског Савета и земаљске владе у Загребу већ једанаест година воде преговори, као да ће се ове године коначно решити. Како је познато, у последње је време остало нерешено још једино питање о председништву при испитима за учитељско оспособљење. Ових дана је земаљска влада одустала од свога захтева, да њен изасланик буде председник испитнога поверенства. Али тражи, да њезин повереник има права присуствовати испитима за учитељско оспособљење. Да има права потписивати сведоџбе кандидата, и да има права и ускратити потпис на сведоџбе, у којем случају ће одмах обавестити земаљску владу. Уједно се влада изјавила спремном, да под тим погодбама српској учитељској школи пакрачкој подели још ове године право јавности. Како ће се према овом држати школски савет, видећемо ускоро, јер је он сазван за 16. (29.) јануара.

Српска женска добротворна задруга у Бечу.

Како нам отуд пишу, приредила је у очи нове године своје прво забавно вече, које је у сваком погледу сјајно испало. Знатан чисти приход употребиће се на добротворне српске сврхе. На забави је свирао тамбурашки збор друштва „Зоре.“

Не можемо, а да не замјеримо једном — хвала Богу — не великом дијелу красног спола, који и овом, као и сличним приликама, квари утисак и значај српске забаве и друштва, служећи се, без потребе, искључиво њемачким језиком... А још се више мора замјерити и неким омладинцима, који то подупиру, мјесто да дотичне поуче: како је жалосно стидити се — или још горе: не знати — свог матерњег језика, и како је и сувише смијешно у Бечу импонирати са — њемачким!

Србин лечник.

Јављају нам из Ковиља, да је расписан стечај на место лекара за општине Горњи и Доњи Ковиљ, те се умољавају млађи Срби лекари да компетују.

Рок стечају истиче 15. фебруара п. р., а молбе се подношају надсолгабировату у Тител.

Сталан приход, као плате од обе општине, принос манастира Ковиља, хонорар као кућевног лекара износио би свега 2500 круна, а осим тога од посјета и околине 1000—1500 круна.

Парница против др. Поточњака и Кораћа.

У иастављеној парници против дра Франка Поточњака и Витомира Кораћа, довршено је у тајној седници читање инкриминираних списа, пошто се у јавној расправи прешло на преслушавање другог оптуженика Витомира Кораћа. — Овај одлучно пориче, да је припомогао дру Поточњаку код штампања и распростирања брошуре: „Како се држи...“, а ради својих разних инкриминираних чланака, који су изишли у „Црвеној Слободи“ од 22. фебруара 1903. доказује, да је с обзиром на казнени прогон све то застарело и да ти чланци не сачињавају кажњив учин, већ да садрже стварну критику.

За тим је преслушан главни сведок Ранко Миличић из Будимпеште. Из подужег исказа овог сведодока произлази, да му је хрватски текст за штампу споменуте брошуре донео Милорад Поповић. Пошто је сведок морао знати, ко је писац текста, изјавио му је Поповић, да је текст написао др. Поточњак. Овај текст употребљен је такође за издање брошуре на српском језику. После десет дана донео је Поповић немачки текст брошуре и предао га сведоку за штампу у присуству оптуженога Кораћа, који је изјавио, да он преузима наплату односних штампарских трошкова. Кораћ је, вели сведок, обављао коректуру брошуре у немачком језику, те је тражио и добио од њега папир за паковање брошуре. У погледу мађарског текста брошуре не сећа се сведок, да ли му је стигао с Реке од једног професора или му је и њега предао Милорад Поповић.

Тестаменат белгијског краља.

Белгијски краљ Леополд II. врло је огорчен на своју децу, Стефанију, бившу престолонаследниковицу и Лујзу од Кобурга, па је начинио тестаменат, по коме их искључује из наследства и цео свој огромни иметак оставља Белгијском народу. Бивше престолонаследниковице (сада грофица Лоњаји), опуномоћила је једног белгијског адвоката, да протестује и ако јој пође за руком да докаже, да тај иметак није својина само њеног оца него и њене матере, може се надати наследству од 1[illegible] милијона франака (круна).

Брзојав без жица између Италије и Црне Горе.

Из Рима јављају, да ће се крајем марта пу[illegible]стити у промет брзојав без жица између талијанског [illegible] Барија и црногорског Бара. Том приликом ће талијански краљ из Барија послати први брзојав своме тасту, који ће из Бара одговорити на њега. Тиме ће Италија и Црна Гора бити везане телеграмом без жица.

Нешто о поздраву.

Разни народи се поздрављају на разне начине. Културни човек скида свој шешир са главе, пред ким хоће да искаже своје поштовање. То је обичај врло неспретан и врло несмислен. Особито се на тај обичај туже ћелави људи, а сви знамо, да таки обичаји, и ако нису узакоњени, тим су силнији, јер су се уобичајили па тиранишу. Било је предлога да се људи поздрављају по војнички, само додиром шешира. На местима се провело, али чим је пукло лето, заборавило се. А и јесте смешно, кад ћелав човек носи шубару да му је топлије и ту шубару скине на вејавици, да некога поздрави. Турци се поздрављају само додиром феса, и вели се, да је један Турчин, кад се вратио с пута по Европи, кад је хтео кога да прокуне, увек говорио: не имао мира, као ни швапски шешир! — Међутим тај поздрав је био некада закон. Стари Германи су имали племство, слободне људе и робове. Кад је племић ишао краљу, није смео изилазити под оружјем, а у оружје је рачунан и оклоп, панцир па и шлем. Он је морао ићи гологлав, али је имао права да носи дугачку косу. Његов отрок (роб), није имао тога права, и зато је пред племићем морао скидати шешир, да му племић може видети ошишану главу. Тако — веле — да је постао обичај скидања шешира, који је онда могао бити и врло мудар, али данас нема смисла.

Брзојави „Застави.“

Стигли 9. јануара.

Бура у сабору.

Будимпешта. Бурни призори поновиће се данас у сабору, јер су опструкционисте решили, да исцрпе до краја случај са Ленђелом. — У либералном клубу изјавио је Тиса да одлучну реч има сад имунитетски одбор, чију ће одлуку усвојити либерална странка. — У Кошутовој странци је велика узрујаност, што је на њу бачена поруга од опструкционаша и пучке странке. — Опструкционаши су решили, да спрече, да саборска расправа и не стигне до дневног реда свог. — Пучка странка тражи да се изгладе поступак саборског председништва.

Двобој.

Будимпешта. Између државног секретара Громона и министарског секретара Јекелфалушија био је јутрос двобој. Громон је рањен сабљом у десну руку. Узрок је двобоју, што је Громон био против тога, да се Јекелфалуши прими за члана парк-клуба.

Осуђен посланик.

Будимпешта. Имунитетски одбор осудио је посланика Ленђела на записнички укор. И да се пресуда обелодани плакатима по срезу Ленђеловом.

Из сабора.

Будимпешта. Угрон замера у сабору протоколу. Каже: закључак у ствари Ленђела није уредан. Моли владину странку да уништи онај закључак (смеј на десници). Између Кубика и Кубињија настала је свађа. У тој ствари говоре: Беличка, Барош, Тиса и председник Перцел, бране закључак. — Посланик Вишонтаји напада министарску наредбу у ствари зборова.

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 21. јануара 190[illegible]. — Дневни извештај са будимпештанске житне берзе филијале Српске Банке.

У промету је 20.000 метарских центи.

Готова роба.

Потиска пшеница 77—82 киле 7·70——8·32½ бачка 76—78 кила 7·65—8·10; банатска 75—78 кила 7·65—8·10; сремска 74—78 кила 7·55—7·80 на три месеца унапред. — Нова раж 6·30——6·40. Јечам 5·45—5·70. — Зоб (овас) 5·30——5·75. Стари кукуруз 5·45——5·50; нови паритет Будимпешта без гаранције квалитет —·——·—; чинквантин 7·20 [illegible] 7·30. — Ситна проја ——. — Банатска репица [illegible]——, а купусара 10·75—11·25 Ланено семе [illegible]——; кудељно семе —·——. — Нова луцерна [illegible]сина —·——; црвена —·——. детел[illegible]

Пр[illegible]равац (тенденција): 2½ потуре скупља готова роба. а[illegible]ни по закључку берзе у ½5 сати после подне. Термин[illegible]ница за октобар 7·67 а за април 7·67. — Пше[illegible] октобар ——— а за април 6·61. — Зоб за Раж за [illegible] —— а за април 5·50 — Кукуруз за септембар 1[illegible]903. —— за мај 1904. 5·29, за јуни 1904. — за авгу[illegible]ст 1904. —

Стечај.

Крал[illegible]рп. повл. Извозној Банци потребан је од[illegible]мах млађи чиновник за

КОР[illegible]ЕСПОДЕНТА.

Компетенти, [illegible] који перфектно владају српским, немачким [illegible]а можда и још којим модерним језиком нека своје понуде на свима овим језицима поднесу [illegible]анци најдаље до 18. ов. м. уз назначење пла[illegible]те коју траже.

42 1—3 Управа.

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & C. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флаше за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 1—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (56)

Морадосмо мировати као мишеви у рупи и чекати![1]) У то вријеме бјеше на расположењу у ђенерала Клука фон Клугенауа, команданта сјеверног и планинског Дагестана, пет баталијона војске, четири лака и осам брдских топова. 27. августа кренуше се горштаци на челу са Шамилом, од Дилима према Гумбету, за дан и ноћ превалише седамдесет врста и искрснуше изненада пред Унцкулом, гдје бјеше наших свега стотину и четрдесет момака са три топића. Овамо потекоше са Шамиловим најибима и чете из Карата и Тилитла, и на тај начин стајаше 28. августа против шаке Руса, 10.000 горштака. Клук фон Клугенау наже у Аварију са свом својом војском што је имаше. На 30. августа, успут према Унцкулу, сједини се код села Цатиних, девет компанија са четир топа, свега 1.116 момака, — али Шамил одржа већ врло важну побједу. Пуковник Веселицки — из Цатиниха, желећи да пружи што прије помоћ Унцкулској посади, сакупи из ближњих утврда не пуне четири компаније, свега 350 људи и два топа, те пође да оне ослободи, поручивши Клугенау, да ће „учинити све што му Бог и савјест налаже“. 28. августа стиже Веселицки к опсједнутој тврђи, али га са свију страна опколише збијене масе мирида. Сва чета потону у тој маси, као капља у мору! Сва та јуначка шака војника и часника би сасјечена. Нико се не предаде. Мириди ухватише живе тек тешке рањенике, који се већ не могоше тући. То се догодило пред очима унцкулске посаде, која клону духом, а мириди, одржавши побједу, освојише два Велицкова топа. Шамил отвори одмах ватру према кули, која заштићиваше пролаз к води, и разрушивши је, проби 29. августа зид и на самој тврђи. Сутра-дан, чим искочи сунце, почеше мириди бјесомучно јуришати на тврђу, не прекидајући јуриша до саме ноћи. Посада одби их, и под зидовима оставише душмани готово 1000 мртвих и рањених. Али те ноћи пође Шамилу за руком да придобије за себе становнике села Унцкула. Тврђа бјеше готово разорена, људи немаше већ два дана воде, ђулад и фишеци потрошени, и 31. августа догоди се у љетописима кавкаског ратовања нечувен догађај — браничи Унцкула, њих 60 момака положи оружје!

Шамил се не одмараше на својим ловорикама. Он се баци без сваког одмарања на друге руске станице и утврде у Аварији. Наше војске бјеше мало, поред тога била је расута по толиком огромном простору, и раздијељена непролазним увалама. Поред свег тог, што је у самом срцу земље био Клук фон Клугенау — бјеху послије двије недјеље све утврде, сјем Хунзаха, главног стана његовог, у рукама мирида. Једанаест наших компанија уништи Шамил, а топове, као највећу драгоцјеност, извуче на своје позиције. Ђенерао се не мицаше из Хунзаха Надаше се да ће му доћи у помоћ Аргутински из јужног Дагестана. И заиста, 14. септембра стиже му отуд 4.200 људи и девет топова. Сад је сва сједињена војска бројала 6000 бајанета — али то бјеше сад већ мало. Којсубу и сва Аварија пријеђе на страну Шамилову, и иман и надаље пресељиваше пред очима руске војске аварске ауле дубље у горе, и тек кад сврши тај посао, повуче се 21. септембра у андијске пустиње. Ми смо мислили да Шамил неће ове године више ништа предузимати, задовољивши се својим побједама, те нам дати времена да се утврдимо у Хунзаху, али очевидно прависмо рачун без великог имана, који даде четама својима тек једномјесечни одмор. Ми смо већ имали овдје под крај октобра 16 баталијона, 8 ескадрона козака, 10 лаких и 14 брдских топова. Хунзах држаше Пасек са четири баталијона и четири топа, свезу између Аварије и Балакана, и саме Балакане, посједе један баталијон са три ескадрона козака, два лака и два брдска топа, а и у Гергебилу бјеше такође један баталијон. Опћа резеерва налазила се у Темир-Хан-Шуру, а остала војска би разређена по тврђицама сулаксе линије, у Кази-јурту, Евгенијеевском, Низовом... Гергебил лежаше у дубокој ували на десној обали Кази-Кумићског Којсу, бливу утока њена у Кара-Којсу. Аул уздизаше се на једном брешку, удаљеном врсту од ријеке, а сама тврђа налазила се на обали, да брани пријелаз. Да не буде изложена ватри са околних обронака, био је подигнут на једном обронку редут за једну компанију, али тако, ако падне редут, онда мора пасти и тврђа. 28. октобра бјеше већ Шамил под Гергебилом, гдје се налажаху свега двије и по компаније са пет топова под заповједништвом мајора Шаганова.

(Наставиће се.)

[1]) Гласовима о тешком положају на Кавказу нијесу вјеровали у Петрограду. „То они тако навлаш јављају“, говорио је Чернишев. „Одузета им је прилика да се одликују на рачун племенитих брђанских племена, која не желе ништа друго разма мир

ПОЗИВ.

Господа дионичари Народне Кредитне Банке дионичарског друштва у Срем. Карловци позивају се овим да изволе доћи у

VII. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати 3. (16.) фебруара текуће године пре подне у 9 сати

у заводским просторијама.

На дневном је реду:

1. Оверовљење присутних чланова скупштине.
2. Извештај управног одбора о раду свом и поднашање закључна рачуна за 1903. г.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Предлог управног одбора о подели чисте добити друштвене.
5. Давање опросниице управноме и надзорноме одбору.
6. Евентуални преедлози појединих дионичара у смислу чл. 23. друштвених правила.*)
7. Избор 1 члана у надзорни одбор и 1 члана у управни одбор.

У Срем. Каарловци, 5. (18.) јануара 1904.

УПРАВА.

*) По чл. 223 друштвених правила саветовати се може само о оним предметима, који су назначени у позиву на скупштину. Предлози дионичара само се тако стављају на дневни ред, ако се бар 8 дана пре публиковања позива на главну скупштину управи писмено саопште.

VII.

Закључни рачун
НАРОДНЕ КРЕДИТНЕ БАНКЕ
ДИОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА
у СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ
за 1903. годину.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

Имовина		К	П	Дуг		К	П
Благајна		2582	04	Дионичка главница: 400 дион. од К 200. Уплаћено 50%		40000	—
Менична лисница		125094	50	Резервни фонд		8534	91
Зајмови на обвезницице		3838	—	Улози		92082	82
Зајмови на хипотекуку		6256	—	Менице у реесконту		10758	—
Непокретности		7330	—	Полагачи јамчевине		2900	—
Дужници		10708	70	Преносни рачун		1870	—
Потраживања у тек. рачуну		912	12	Привремени рачун		714	24
Јамчевине		2900	—	Неподигнуте дивид. 1900.	72		
Намештај и прибор	2700·—			„ „ 1901.	120		
По отпису	270·—	2430		„ „ 1902.	208	400	—
				Чист добит		4791	39
		162051	36			162051	36

РАЧУН ГУБИТКА и ДОБИТКА

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

Губитак		К	П	Добитак		К	П
Трошкови:				Камате:			
Станарина	360·—			Од есконтованих меница	11662·23		
Поштарина, биљежа и разни издатци	552·25			Од хипотекарних зајмова	638·26		
Плате и дневнице	3820·—	4732	25	Од зајма на обвезнице	373·19		
Камате:				У текућем рачуну	111·07	12784	75
Од улога	4896·50			Провизија		1951	39
Од реесконтованих меница	746·16	5642	66	Разна прихода		1199	47
Отпис:				Станарине и аренде		392	—
Од намештаја и шрибора		270	—	Затезнице		49	82
Пореза: 10% на камате улога	489·66						
Пореза и прореза	451·47	941	13				
Чиста добит		4791	39				
		16377	43			16377	43

У Срем. Карловци 31 децембра 1903.

Јован Радивојевић с. р. управитељ. — **Коста Контић** с. р. књиговођа.

У смислу §. 36. друштвених правила прегледали смо рачун изравнања и рачун губитка и добитка и нашли смо да је исправан.

34 1—1

Надзорни одбор:

Светозар Ф. Огњановић с. р. **Др. Ђорђе Красојевић** с. р. **Јован Грбић** с. р.

Ideal

Писаћа машина,

која одма пише јасна слова, а која су трајна и децимални **табулатор**.

Ремек дело модерне машинске технике за писање.

Проспекте и пробе писања разашиљу

Hch. Schott & Donnath,

BUDAPEST 1054 4—50

VII., Erzsebetkörut 1.

КЊИГОВОЂУ

Србина православне вере, који је и мађарском језику вичан, тражи

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА

КАО ЗАДРУГА

У ВАРЈАШУ

са годишњом платом од **1000 круна.**

Првенство имају они, који су већ у новчаном заводу дуже времена били. Молбенице се имају на управу послати до краја о. м. по новом календару. 36 1—3

ЗУБАРСКИ АТЕЉЕ

лечника свеукупног лечништва

Др. Ђуре Пучаја

у Митровици,

Фрушкогорска улица број 37.

Част ми је поштов. публици јавити, да сам мој

зубарски атеље

попунио новим практичним справама за чишћење, пломбирање и вађење зуба.

Пломбирам зубе са цементом, сребром и златом, а зубе вадим без бола.

Умећем поједине зубе, а тако и читав ред зуба.

С поштовањем

1071 4-6 **Др. Ђуро Пучај.**

Стечај.

Овим се расписује стечај на место црквеног певца срп. прав. цркве у Темишвару граду.

Са овим местом скопчана је годишња плаћа од 300 к.

Молбенице ваља слати до 30. јануара (12. фебруара) 1904. године потписаној општини.

Срп прав црквена општина у Темишвару, Граду.

23 3—3

ЖЕНСКА,

ЗДРАВА, ОЗБИЉНА И ИНТЕЛИГЕНТНА

која се разуме у кућевним пословима, може ступити одмах код одраслије деце, као „бона“, а уједно као и газдарица. Услове, заједно за фокографијом (која ће се одмах вратити) треба послати: г. Поповићу, Иванбегова улица 7. Београд. 30 2—2

Одликован I. наградом у Будимпешти 1898. и 1903.

најискуснији лек

ПРОТИВ ОПАДАЊА КОСЕ, ПРОТИВ ПЕРУТА

Колумбов балзам за прање главе

који после првога прања прекида опадање косе. После дуже употребе потпомаже растење косе, те тиме превазилази свако средство, које се икада налази у употреби.

Цена једном стаклету 2 круне.

За Угарску шаљем два, за Босну, Херцеговину и Далмацију три стаклета са плаћеном поштарином. За Србију и остале државе 6 комада са плаћеном поштарином. 799 16

Ненад Ранисављев,

женски и мушки фризер и парфимериста

Budapest, Soroksári-utcza 8. szám. Kalvintér mellet.

Изваредно јефтина камата!

Гарантира се тачно и брзо извршење!

ЗАЈМОВИ НА АМОРТИЗАЦИЈУ.

Спојени са осигурањем живота спровађају се под најповољнијим условима на земље у митровачком и румском котару

Обавештај даје

Јосиф Инкеј,

1051 8—8 у Митровици.

Врло пробитачно за економе!

Због предходног предујма и других трошкова!

РАЧУНСКИ ИЗВЕШТАЈ
СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА ШТЕДЊУ У МИТРОВИЦИ
ЗА 1903. ГОДИНУ.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА.

Дугује.

	круна	пот.
На рачун благајне	11449	88
На рачун меница	480379	—
На рачун обвезница	5822	—
На рачун главнице 2-ог кола	683	84
На рачун некретнина	4511	51
На рачун намештаја	1459	—
На рачун ефекта	8814	37
На рачун 5 дужника	5571	05
	518690	65

Потражује.

	круна	пот.
Од рачуна главнице 3-ће коло	37631	64
Од рачуна главнице 4-то коло	20347	—
Од рачуна улога	360070	53
Од рачуна резервног фонда	5652	23
Од рачуна делимка 2-го коло	657	—
Од рачуна делимка 3-ће коло	74	—
Од рачуна реесконта	83845	—
Од рачуна 1. веровник	28	—
Чиста добит	10385	25
	518690	65

РАЧУН ДОБИТКА и ГУБИТКА.

Дугује.

	круна	пот.
На рачун камате на улоге	17394	84
На рачун камате на реесконт	8418	51
На рачун плате	5630	—
На рачун пореза	3273	15
На рачун трошкова	1039	19
На рачун станарине	1000	—
На рачун намештаја отпис 10 %	162	12
Чиста добит	10385	25
	47303	06

Потражује.

	круна	пот.
Од рачуна камата од меница	41417	65
Од рачуна камата од обвезница	429	92
Од рачуна некретнина	1773	90
Од рачуна штампе	1364	74
Од рачуна асигурације	1310	50
Од рачуна пристојбе	1006	35
	47303	06

С. Ђукић
књиговођа.

Др. А. Рокнић
управитељ.

Д. Радак
благајник.

Са главном и помоћним књигама сравњено и правоваљано пронађено.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Јозеф Инкеј. Ђока Живановић Спасоје Крстоношић.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.